

26. 11. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Milí rodiče, střídat!

Dnes představovaný nálezn Ústavního soudu ze dne 2. září 2020, sp. zn. IV. ÚS 4156/19 se týká rodinného práva. Konkrétně praktické otázky realizace styku tzv. nerezidentního rodiče s dítětem. A to, kdo si pro dítě přijede a kdo dítě odveze zpět. Na první pohled snad tato otázka nemá ústavněprávní rozměr. Ale opravdu jen na první pohled. Mechanická aplikace zažitých stereotypů totiž může prakticky vyprázdnit vzájemné právo dítěte a jednoho z rodičů na péči a výchovu zakotvené v čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.

Ale ke konkrétnímu případu. Okresní soud svým rozsudkem rozhodl o zvýšení vyživovací povinnosti stěžovatele k jeho nezletilému synovi a o dlužném výživném. Dále stanovil, že stěžovatel je oprávněn se s nezletilým stýkat o víkendu každého třetího kalendářního týdne od pátku od 16:00 do neděle do 17:00; rovněž upravil prázdninový styk a styk o svátcích. Co se týče podmínek styku, okresní soud mimo jiné rozhodl, že stěžovatel je oprávněn nezletilého převzít v době začátku styku v bydlišti matky a po jeho ukončení je tam povinen nezletilého předat zpět. K odvolání stěžovatele krajský soud v části týkající se styku stěžovatele se synem rozsudek okresního soudu potvrdil; ve výrocích o výživném ho změnil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal stěžovatel ústavní stížnost. V ní uvedl, že mu primárně nejde o rozdělení materiální, ale nemateriální zátěže, jež je spojena s jeho stykem s nezletilým, mezi oba rodiče. Upozornil na to, že bydliště matky (a nezletilého) je ve velké vzdálenosti od jeho bydliště, což v řízení nebylo zohledněno. Odkázal rovněž na judikaturu Ústavního soudu, z níž plyne, že v případech větší vzdálenosti mezi bydlišti rodičů by měl být styk s dětmi upraven tak, aby jeho realizace nepředstavovala nepřiměřenou zátěž jak pro rodiče, tak pro dítě. Negativa realizace styku by měla být rovnoměrně rozvržena mezi oba rodiče.

Ústavní soud shledal stížnost důvodnou a napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil. Připomněl důležitost zohlednění nejlepšího zájmu dítěte při rozhodování rodinněprávních záležitostí, přičemž jedním z požadavků naplňujících uvedenou zásadu je též to, aby dítě bylo vychováváno zásadně oběma rodiči a aby také oba společně nesli náklady spojené s jeho výchovou a péčí o ně, a to včetně nákladů spojených s udržováním pravidelného osobního styku.

Dále Ústavní soud odkázal na stěžovatelem uváděnou judikaturu a zdůraznil, že již v nálezu sp. zn. I. ÚS 2996/17 bylo připomenuto, že v zájmu rovnoměrného vyvážení překážek spojených s realizací styku dítěte s rodičem na větší vzdálenost je nutné, aby tyto byly přeneseny částečně i na rodiče, jemuž bylo dítě svěřeno do péče. Při rozvržení povinností spojených se stykem by tak obecné soudy měly v souladu též s usnesením sp. zn. I. ÚS 955/15 postupovat tak, aby rodič, který má dítě v péči, ho byl povinen předat ke styku v místě bydliště druhého rodiče či v místě, na kterém se rodiče dohodnou. Zároveň by pak tím vznikala povinnost druhého rodiče dítě po ukončení styku předat zpět v místě bydliště rodiče, jemuž bylo dítě svěřeno do péče. V tomtéž usnesení pak Ústavní soud poukázal na to, že skutečnost, že jeden z rodičů změní bydliště dítěte, je podstatnou okolností, kterou je třeba zohlednit při rozhodování o rozsahu a podmínkách styku.

V posuzované věci přitom bylo prokázáno, že realizace styku nezletilého se stěžovatelem je náročná (nejen materiálně, ale i psychicky) a Ústavní soud neshledal žádný důvod k tomu, proč by se na ní

neměli podílet oba rodiče stejným, či alespoň podobným dílem. Uvedené ostatně kromě stěžovatele v řízení navrhoval též kolizní opatrovník nezletilého; s jeho stanoviskem se však soudy dostatečně nevypořádaly. Kolizní opatrovník upozorňoval na skutečnost, že to byla právě matka, jež se s nezletilým odstěhovala z místa původního bydliště a z tohoto důvodu by mohla být vstřícnější k řešení daného problému dohodou. V tomto směru lze podpůrně odkázat na již zmíněné usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 955/15, z něhož mj. vyplývá, že skutečnost, že jeden z rodičů změnil bydliště dítěte, je podstatnou okolností, kterou je třeba zohlednit při rozhodování o rozsahu a podmínkách styku, přičemž by k předávání dítěte ke styku mělo zásadně docházet v místě původního bydliště dítěte.

Větší vzdálenost mezi bydlišti rodičů dítěte nemůže za standardních okolností jít k tíži pouze jednomu z nich a nesmí být důvodem porušení práva dítěte na styk s oběma rodiči zaručeného čl. 9 odst. 3 a čl. 18 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte a čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a současně porušením práva jednoho z rodičů na styk s dítětem; v zájmu rovnoměrného vyvážení zátěže v takovém případě lze požadovat, aby tyto byly přeneseny proporcionalně a úměrně i na rodiče, jemuž bylo dítě svěřeno do péče.

Ústavní soud dospěl k závěru, že soudy se dostatečně nevěnovaly řádnému vyčíslení materiální, ale zejména nemateriální stránky realizace styku stěžovatele s nezletilým a rozhodly o rozložení práv a povinností rodičů nerovnoměrným způsobem, což vyústilo v porušení výše uvedených práv stěžovatele i nezletilého.

Úplné znění nálezu je k dispozici [zde](#).

JUDr. Tomáš Lichovník,
soudce Ústavního soudu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)